

ACC. N:R M. 8526:1-15.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Amanda Messon
Härad: Bjäre Adress: Vejby, Vejbyskätt
Socken: Barkåkra Berättat av: Jensamma
Uppteckningsår: 1942 Född år 1883 i Barkåkra

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Själbiografi (forts. fr. N. 8506)

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 8526 : 1.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Amanda Ahes son
Härad: Bjäre Adress: Vejby Vejby slätt.
Socken: Barkåkra Berättat av: Amanda Ahes son
Uppteckningsår: 1942 Född år 1883 i Barkåkra

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Min mors senare levnads öden.
Så hade min mor, efter tre år, utfört sitt arv.
Det var endast några tusen kronor, som voro
kvar av hela rikedommen. Morfar, hans sista hustru
och alla barnen måste lämna gårdan, och flytta
till en liten stuga. De voro mycket fattiga, men
mor hjälpte sina halvsyskon så mycket hon
kunde. Fadern vågade hon ej besöka. Hon var
rätt fri honom då han en gång hotat hennes.
Först då han blev gammal och lemnad ensam
träffade hon honom, men då var även
hon fattig. De blevo dock försonade och
vid hans sista sjukdom passade hon honom
tills slutet hem.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 8526:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Men jag vill återgå till min mors ungdom.
Då hon nu fått lite pengar att röra sig med
kyrde hon sig en ny bostad. Därpå skaffade hon
sig ordentliga kläder, långa klädnigar så ej hennes
ben syntes. Huru es gäng kunde ingen anmärka
något på, hon gick mycket bra. Hon var frisk
och stark och kunde arbeta lika bra som om hon
haft två händer. Läsa kunde hon men ej
skriva. Det var väl för svårt att lära sig
skriva med vänster hand. Hon använde, som
det på den tiden hette, hängande skal så
armen ej syntes. Jag minns ännu en av
hennes vackra skalac en brun och grå dubbel-
värd med påsydda sammetsblommor.
Flere nuord dukar av både ylle och silke
hade hon även. En liten vitkad mössa
att bära under silkeduken var jag tror
som minns.

3.
ACC. N:R. M. 8526:3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

När mor var ungefär tjugo sju år gifte hon sig. Han hette Miks Petter Holm och blev sedan min far. Den mamman hon gifte sig med kände hon ej mycket till. Giftermålet var förmedlat av en s. k. böremann. Min far såg mycket bra ut som ung, men han var fattig. Då han nu fick hand om mors pengar rullade de snart i väg. Min mor hann dock rädda något, så de kunde skaffa ett litet rum. De köpte nämligen halva huset av sin farfar, som bebodde andra halvau. Ett litet grått hus med enisgavlar istället för träder. Ett hus som jag än i dag bebod, och som varit vår släkt i flere generationer. Stugan är numera röd och det är många år sedan enisgavlens försvann, men lika lågt i taket är när än i dag.

ACC. N:R. M. 8526:4.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Om sitt bröllop som firades i Oktober 1868
brukade mor berätta.
Ingen enda av hennes släkt var närvarande;
de ogillade starkt att hon gifte sig. Endast
min fars närmaste och så några ungdoms-
vänner voro med. På kvällen kom folk
tillsättes för att, som seden är på landet,
se bruden. Då nu brudparet var framropat
kom en sten genom fönstret susande och träffade
brudens öga. Glas skärvor yrde omkring och
fördärvade maten, som stod framdrukat
på ett bord. När gästerna rusade ut för att
se vad som stod på fingo de ej reda på något.
Ingen hade sett något. Men var det så för itiden,
att byfolket höll mycket tillsammans, och
hådde ej gärna någon främling från
någon annan socken. Därför kände man
sig medarna som främlingen känsla som höll i sig.

På morgonen dagen därpå var min far steg ut på förstugbron trampade han på ett flätat halmkors. Det var ett trollkors ämnat att bringa ont över den som trampade på det. Han omtalade det för min mor och tillade att nu var det nog slut med hälsan. Han trodde dock att det var ämnat åt mor, ord som blevo tunga för henne att höra. Så började min mors äkten skapa. Strax efter bröllopet blev far sjuk och han återvarn aldrig hälsan riktigt. Min farfar var böcker till Gylket han tillverkade s. k. lagghärl men min far byggde hus han både murade och timrade. Fast han var sjuklig fick han ju ändå arbeta så mycket han förmodde. Familjen ökades först föddes fyra pojkar tätt efter varandra och sju år efter yngste sonen föddes jag.

ACC. N.R. M. 8526:6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Den kalla och svåra vintern 1894 dog min far.
Han blev endast fyrtioåtta år gammal. Det
blev hårda tider för mor att kämpa mot. Mina
två äldste bröder soro nu till sjöss. Av deras löga kyrra
fingo de hjälpa oss så gott de kunde. Den tredje
brodern gick och läste och inga kläder fanns till
konfirmationen. Prästen, som min bror läste på
vade en soävatten, som ämnade för den fattige.
Han sökte nu fram gamla svarta kläder åt
min bror. Längre fram i tiden då han för till
sjöss hade han med sig hem några mycket
vackra koraller till prästfrun som tack för
mennes väntighet. När min yngste broder
skulle konfirmeras fanns inga kläder åt honom
men mor lävad ihop så även han kunde gå fram.
Det var så att någon fattig hjälp ville varken
mor eller vi barn ha. Helt illa frys och svälta
än att anlita kommunen.

7

Så voro alla bröderna till sjöss. Mor och jag voro ensamma och jag skulle börja skolan. Men först fick jag veta om att jag var fattig. Så blädd i gamla avlagda kläder och nästan ingen mat med i skolan och så höra speord jemt. det blev min lott. Men jag blev de mig frukt i skolan och det förtrot många. En vänneke var jag i särskilt minne. Hela skolklassen av flickor utom jag blev bjudna till en rik kamrat. Som tur var visste jag ej om det för en dag efter kalaset. Då talades det om hur mycket mat och allt annat gott defile. Jag hade för väliga kläder, sade de andra barnen. där för blev jag ej bjuden. Jag hade ändå bäst av alla beröft att få lite mat. Jag sprang hem till mor och grät men mor tröstade mig så gott som kunde. I den stunden började jag förstå skillnaden mellan rik och fattig.

En annan liknande händelse var jag även
i gott minne. Jag skulle följa med vår
lärares ena flocka för att uträtta ett ärende
i en stor bondgård. När vi kommo dit blev min
kamrat ljuden in ett inre rum men jag fick
stå innanför ^{dörren} förstugan. När Blenda så hette
min kamrat kom ut talade hon om att hon
blev ljuden på saft och kaffer. Som den lilla
trofasta vän hon var hade hon gömt undan
några kakor till mig. Sådant glömma man ej.
Jag hade mycket till för att läsa om det var
tun för undan hela min skoltid fick jag arbeta
om böllorna. Jag fick kanda ut medan mor
spann. Det var arbete åt bondmorna.
Vår lilla stuga var trång och de förste åren
kom ju pojkar och flickor vintem. Då hade
vi byvelbänken här inne och det sågades och
nyglades så demmet stod i kring. Mor satte vid

Spinnrock och ibland berättade hon händelser
ur sitt liv. Ett par tre mycket små fotografier
lyste upp det hela. Lempon hade sin plats på
en dallas d. v. s. en träställning med en liten regga.
Det var en stor högtid för mig när någon
av bröderna kom hem från sjön. De hade alltid
någon liten present till mig. Jag vill nu omtala
en liten episod. När min älskte bror reste på
allora ut, för att ej komma hem på ett par tre år
hade han förälskat sig i en flicka när i trakten.
Emellertid sök hon honom och gifte sig med
en annan. Då min bror fick den underättelsen
skrev han hem ^{att} det skulle dröja innan han kom
hem. Det dröjde i trettio år och när han kom
var mo död. Det var 1980 han kom hem. När
han såg flickans hem stod han länge i tankar.
När han efter några dagar skulle resa igen
följde jag honom till tåget. Då i samma

ACC. NR. M. 8526:10.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ögonblicket tåget gick kom den kvinnan fram
till stationen som varit min brors ungdomsköle.
En minut innan så hade de såkats. Då jag
ontalat för henne att min bror varit hemma och
nu rest, sade hon att hon känt sig så orolig
och utan något särskilt begjert sig till tåget.
Hon bodde en halv mil borta. Min bror
dog något år senare i Liverpool där han var
bosatt. Min näst äldste bror har ej varit hemma
sedan 1899. Det är således pyrrhoter vi seten.
Min yngste bror har jag ej sett på tjugo år.
En bror är bosatt på Öland. Han har slagit sig
till ro nu efter att ha seglat i många år.
Min skoltid tog slut och även jag blev
konfirmerad. Trots all fattigdom och alla
svårigheter. Min lärare ville att jag skulle
läsa till lärare men det var ju en ren
omöjlighet. Var taga pengar till det?

ACC. NR. M. 8526: 11.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Det bleo istället till att taga plats till att bröja
med hos bondfolk. Det är nu fyrtio år sedan
men vad tiderna har förändrats sedan dess.

Hela vintern fick jag varje dag sitta och spinna
långann ända till klockan tio på kvällen.

Opp tidigt på morgnarna och aldrig någon pited,
lönen var sjuttiofem kronor för hela året.

År 1703 hade jag plats i Hållingborg. Där var
lönen tio kr i månaden det var ju lite bättre.

Det var utställningsåret och minnen där från
är nästan bara ljusa. Jag minns gamle

Kung Oskär och drottning Sofia när de komma
in till stan från Sofiero där de vistades över

sommaren. De äkte efter fyrsåren, det
var ståtligt. Min mor var ju ensam medan

jag var uttjänst men hon hade allt väntat
för att veta sig på äldre dagar så jag måste

stanna hemma och istället försörja oss gemensamt.
Sömnad.

När följde några år som jag tror min mor hade
 som lugnast. Jag hade sällskap med en pojke
 som min mor gillade: trögsta grad men även där
 spelade fattigdomen in. Min pappas far sade
 rent ut, att om man ville hava hjälp; bemöt
 till den lura man valt, då fick man komma mig
 då jag var alltför för fattig och ej ville komma
 mor. Han valde pengarna. Jag söjde ej.
 Då jag till sist gifte mig fick jag en mycket
 snäll och arbetsam man. Men han var
 alltför glad vid sprit, det var olyckan.
 Min mor var han mycket snäll emot det än
 jag tacksam för. Jag kunde aldrig komma
 henne för mer väl arbetat och strävat
 hela sitt liv. År 1919 dog hon i spanska sjukhus.
 Jag själv har tre barn därunder en flicka och två
 pojkar. Min flicka, Anna Petrus, som efter mor,
 är gift och har eget hem ej långt härifrån

Min älskte som är jordbruksarbetare och hustru
var jag god hjälps, också mina yngste som
ligger ute som krigsprivillig. Han är aderton
år nu, som sextonårig började i sin
krigstjänst han tillhörde även hemvärdet och
nu skall han låta väva sig säger han.

Så nu sitter jag här ensam i min stuga.
Jag har lidit en reumatisk värk i många
år och nu kan jag knappt gå. Min mor
och kom genom olycks händelse för åtta år sedan
i Halmö. Han körde över en oövervakad järnvägs-
övergång och blev dödad av ett framrusande
tåg. Då han själv varit skuld till olyckan
gick jag ingen ersättning. Men riktigt
fattig kan jag ej bli då jag har invalid-
pension. Det är enlunda femtio tre kronor i månaden
och något kan jag alltså med mina
närder. Dem är det intet fel på.

ACC. N.R. M. 8526:14.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Då jag nu härmed avslutar mina
anteckningar vill jag endast om tala att
jag är född söndagsbarn och med s. h.
segerbrua. En gammal tro är att ett
söndat barn skall bli lyckligt.

Jag är lycklig nog att ha fått ett gott
humör och ett förnöjsamt sinne.

Och så har jag en önskan att i fred och ro
få bo kvar i mitt lilla hem så länge
jag lever.

Vejby i juni 1949.

Amanda Oksanen f. Holm.

Tillägg.

Då jag var elva år gammal fick jag ont i
några ögat. Jag blev nästan blind. Då reste mor
med mig till Lund. Där besökte vi Professor
Lövegren. Han kom då att se min mors vän-
förhållande och frågade då om mor visste något
varför hon blivit så vankepat. Hon talade då
om vad de berättat henne. Professorn undersökte
minne några. Några fötter fanns ej men höder fanns
en satt rätt fram den andra satt på sidan. Händer
låg knuten med tykt skinn över men ej stöve än
ett litet bens hand. Professorn stod länge och
såg funderisam ut. då frågade mor honom
vad man trodde, om det kunde vara men.
Han svarade då så när. Vad vetenskapen ej
kan förklara, kan den ej heller förneka.